

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
HUZURIDAGI KASBIY TA‘LIM AGENTLIGI
KASBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH INSTITUTI**

**O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN TARBIYA
FANIDAN MALAKA TEST SINOVU TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN TARBIYA FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining o‘rta maxsus va kasbiy ta‘lim tashkilotlarida pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish bo‘yicha davlat xizmatlarini ko‘rsatishning ma‘muriy reglamentiga muvofiq ishlab chiqildi. Hujjat tarbiya fani o‘qituvchilarining bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini baholash uchun qo‘llanadigan test sinovlarining mazmuni, tuzilmasi va baholash mezonlarini belgilaydi.

Spetsifikatsiya test topshiriqlarining mazmuni, tuzilmasi, baholash mezonlari, test topshiriqlarining shakli, kognitiv darajalari hamda baholash jarayonini tashkil etish tartibini belgilab beradi.

Mazkur hujjat test topshiriqlarini ishlab chiqishda metodik asos bo‘lib xizmat qiladi hamda baholash jarayonining shaffofligi, adolatliligi va ilmiy asoslanganligini ta‘minlashga qaratilgan.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi tarbiya fani o‘qituvchilarining fan bo‘yicha nazariy bilimlari hamda amaliy ko‘nikmalar faoliyatini tashkil etish kompetensiyasini baholashdan iborat. Baholash natijalari o‘rta maxsus va kasbiy ta‘lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish jarayonida qaror qabul qilish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

II. Me‘yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi **“Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta‘lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”**gi 572-sonli Qarori.

III. Baholash qamrovi

Tarbiya fani o‘qituvchilari uchun mutaxassislik fanidan jami 40 ta test topshirig‘i taqdim etiladi va umumiy test topshirig‘ini bajarish uchun ajratilgan vaqt 80 daqiqa etib belgilanadi. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to‘g‘ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari (Y3)*) foydalaniladi. Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalar bo‘yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan.

IV. Test tuzilmasi

Test sinovi tarbiya fanining asosiy mazmun yoʻnalishlarini qamrab oladi. Xususan, test topshiriqlari tarbiya fani mazmun soha va boʻlimlari, tarbiya faniga oid bilim hamda koʻnikmalarni baholashga qaratilgan. Test topshiriqlarining mazmuni umumiy oʻrta taʼlimning davlat taʼlim standartlari, amaldagi oʻquv dasturlari boʻyicha metodik talablar asosida shakllantiriladi.

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va koʻnikmalari boʻyicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Bilim va koʻnikmalar	Testlar soni
1. Insonning maʼnaviy va axloqiy qadriyatlari (1–3-savollar)		
Insonning maʼnaviy va axloqiy qadriyatlari	<ul style="list-style-type: none"> –milliy va umuminsoniy qadriyatlarni aniqlay olish; –goʻzal fazilatlar, muomala va muloqot madaniyati qoidalarini topish; –“men insonman” tamoyillari asosida jarayonlarni aniqlash va baholash; –toʻgʻri va notoʻgʻri xatti-harakatlarni ajrata olish; –tenglik va haqqoniylik prinsiplari hamda etiket qoidalarini amaliy misollarda toʻgʻri qoʻllay olish; –atamalarni izohini topish, fikr va gʻoyani aniqlash, qoida va maʼlumotlarni vaziyatga mos qoʻllash, yechimini topish; –xatti-harakatlardagi xatoliklarni topish, taqqoslash orqali sabab–oqibatni aniqlash hamda asosli dalillar yordamida toʻgʻri xulosani topish. 	3
2. Fuqarolik hissi (4–5-savollar)		
Fuqarolik hissi	<ul style="list-style-type: none"> –vatanparvarlik, fuqarolik hissi, daxldorlik tushunchalarini aniqlash va ularni hayotiy vaziyatlarda qoʻllay olish; –fuqarolik huquq va burchlarini farqlay olish; –oilaviy qadriyatlarning ahamiyatini aniqlash va baholash; –inson va jamiyat uygʻunligini aniqlay olish; –faol fuqarolik darajalarini aniqlash va ularni hayotiy vaziyatlarda toʻgʻri qoʻllay olish; – Qonun oʻzi nima? savoli asosida yaxshi qonunlar va masʼuliyatli odamlarning harakatlarini baholash; –xatti-harakatlardagi xatoliklarni aniqlab taqqoslash orqali sabab–oqibatlardagi bogʻliqliklarni topish; –qoida va maʼlumotlarni vaziyatga mos qoʻllash, yechimini topish; –fikr va gʻoyani aniqlash, asosli dalillar, mantiqiy izchillik va xulosalarni tahlil qila olish. 	2
3. Yashashdan maqsad munosib hayot (6–8-savollar)		

Oilaviy qadriyatlar va oliy maqsad	<ul style="list-style-type: none"> –munosib hayot mezonlarini aniqlay olish; –muvaffaqiyatga erishish omillarini aniqlab, vaqtni samarali taqsimlash mezonlarini hayotiy vaziyatlarda to‘g‘ri qo‘llay olish; –baxtiyorlik tuyg‘usini tahlil qilish jarayonida to‘g‘ri javobni topish; –ma‘lumotlar va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish, yechimini aniqlay olish; –fikr va g‘oyani aniqlash, xatolarni topish, taqqoslash orqali sabab–oqibat bog‘liqliklarini aniqlash shuningdek, tahlil qilib, to‘g‘ri xulosalash. 	3
4. O‘z-o‘zini anglash, o‘ saman va rivojlanaman (9–12-savollar)		
O‘zgarish va tanqidiy fikrlash	<ul style="list-style-type: none"> –hissiyotlarni farqlay olish; –qiyin vaziyatlarda inson hissiyotlarini boshqarishga oid xatti-harakatlar yechimini topish va xulosasini aniqlay olish; –jamiyat yoki shaxsiy rivojlanishdagi o‘zgarishlarni aniqlay olish hamda tanqidiy fikrlash ko‘nikmalari asosida ularni tahlil qila olish; –sog‘lom turmush tarzi asoslarini topish; –to‘g‘ri ovqatlanish qoidalarini vaziyatlarga mos qo‘llay olish; –inson salomatligiga tahdidlarni aniqlash va tahlil qilish; –fikr va g‘oyani aniqlash, ma‘lumotlar va qoidalarni vaziyatlarda qo‘llash, tahlil qilish, yechimini topish. 	4
5. Inson va jamiyat (13–21-savollar)		
Jamiyat, mahalla, oila, din, madaniyat	<ul style="list-style-type: none"> –jamiyat, mahalla, oila, din va madaniyat tushunchalarini aniqlash va ularni bir-biridan farqlay olish; –ularning har birini vazifalarini to‘g‘ri ajrata olish; –huquqiy me‘yorlarni aniqlash va farqlay olish; –turli xil vaziyatlarning yechimini topish va xulosasini aniqlay olish; –ma‘lumotlar va qoidalarni vaziyatlarda qo‘llash, fikr, g‘oya va dalillarni aniqlash, izchillikka asoslangan xulosani topish. 	9
6. Ijtimoiy tarmoq: imkoniyat va tahdidlar (22–24-savollar)		
Ijtimoiy tarmoq: imkoniyat va tahdidlar, ogohlik	<ul style="list-style-type: none"> –ijtimoiy tarmoqlarning imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlay olish; –zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish hamda global tarmoqlardagi xavfsizlik va odob-axloq qoidalarini real vaziyatlarda qo‘llay olish; –soxta va ishonchli axborotlarni farqlay olish, raqamli odob qoidalarini to‘g‘ri qo‘llay olish; –ogohlik talablarini aniqlay olish; –axborot xavfsizligi va shaxsiy ma‘lumotlarni himoya qilish qoidalarini to‘g‘ri qo‘llash; –muloqot madaniyati va axborot haqqoniyligini tahlil qilish, baholash; –fikr va g‘oyani aniqlash, ma‘lumotlar va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish, tahlil qilish, yechimini aniqlay olish. 	3

7. Ilm-ma’rifat va innovatsiya (25–30-savollar)		
Ilm-ma’rifat, innovatsiya, liderlik	<ul style="list-style-type: none"> –ilm-ma’rifatning shaxs va jamiyat taraqqiyotidagi o’rni hamda innovatsion va liderlik yondashuvlarining ahamiyatini aniqlay olish; –maqsadga erishish bosqichlarini “SMART” texnologiyasi asosida tahlil qila olish; –tanqidiy fikrlash, taqqoslash va sabab–oqibat munosabatlarini tahlil qila olish; –ma’lumotlar va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish, tahlil qilish, muammolarning yechimini topish; –fikr va g’oyani aniqlash, mantiqiy izchillik va puxta, ilmiy asoslangan xulosalarni topish. 	6
8. Tadbirkorlik asoslari (31–33-savollar)		
Tadbirkorlik, frilanserlik, shaxsiy rivojlanish	<ul style="list-style-type: none"> –tadbirkorlik va frilanserlik tushunchalarini farqlay olish; –moliyaviy va vaqt resurslarini samarali boshqara olish shuningdek, hayotiy vaziyatlarda tadbirkorlik yoki frilanserlik yondashuvlarini to’g’ri qo’llay olish; –g’oya va boylikdan foydalanish mezonlarini to’g’ri aniqlay olish; –shaxsiy rivojlanish ko’nikmalarini aniqlash; –ma’lumot va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish va yechimini topish; –xatolarni aniqlash, taqqoslash orqali sabab-oqibat munosabatlarini ko’rsatish. Fikr va g’oyani aniqlash, asosli dalillarni tahlil qila olish. 	3
9. Ekologik tarbiya (34–36- savollar)		
Tabiat va inson	<ul style="list-style-type: none"> –tabiiy resurslardan oqilona foydalanish tamoyillari izohini topish; –tabiat va inson o’rtasidagi bog’liqlikni aniqlash va tahlil qilish; –ekologik muammolarni aniqlash va ularning to’g’ri yechimini topish; –tabiiy resurslar va ularning turlari haqidagi atama va ma’lumotlarni aniqlay olish; –fikr va g’oyani aniqlash, ma’lumot va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish, tahlil qilish. 	3
10. Tinch va xotirjam yashash baxti (37–38-savollar)		
Hamkorlik, bag’rikenglik, millatlararo hamjihatlik	<ul style="list-style-type: none"> –hamkorlik, bag’rikenglik va millatlararo hamjihatlik tushunchalarini farqlay olish; –millatlararo hamjihatlikni ta’minlashga oid huquqiy me’yorlarni aniqlay olish; –millatlararo muloqotda odob-axloq qoidalarini to’g’ri qo’llash, taqqoslash va tahlil qilish; –berilgan hayotiy vaziyatlarga to’g’ri yechimni topish; –fikr va g’oyani aniqlash, ma’lumot va qoidalarni vaziyatlarga mos tatbiq etish, tahlil qilish. 	2
11. Jamoaviy munosabatlar (39–40-savollar)		

Ziddiyatlar va yechimlar, o‘zaro yordam, jamoa bo‘lib ishlash	–jamoaviy munosabatlar va ijtimoiy ko‘nikmalarni aniqlash va ularni hayotiy vaziyatlarda qo‘llash shuningdek, ziddiyatlarni bartaraf qilish bo‘yicha eng maqbul yechimni aniqlay olish; –jamoada ishlash ko‘nikmalarini aniqlash va baholash; –oiladagi hayot, o‘zaro munosabatlarni to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish va ziddiyatlarni oldini olishni topish; –fikr va g‘oyani aniqlash, ma’lumot va qoidalarni vaziyatga mos qo‘llay olish; –turli xil vaziyatlarning yechimini topish va xulosasini aniqlash va ularni taqqoslash, sabab-oqibatlarini tahlil qila olish.	2
--	--	---

Kognitiv ko‘nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	Bilish	Fanga doir nazariy ma’lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo‘llanilishini tushunish	20
2	Qo‘llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo‘llay olish	17
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	3

V. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasi har bir test topshirig‘iga berilgan ballar yig‘indisi asosida aniqlanadi. Har bir to‘g‘ri javob uchun **2 ball**, noto‘g‘ri javob uchun **0 ball** beriladi. Test sinovining eng yuqori natijasi 80 ballni tashkil etadi.

VI. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat’iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko‘chirish, yordam so‘rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VI. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. Lex.uz.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Bola huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi qonuni. Lex.uz. 07.01.2008.
4. “Volontyorlik faoliyati to‘g‘risida”gi qonun. Lex.uz. 02.12.2019.
- 5 O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrdaagi “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora tadbirlari to‘g‘risida” gi 1059-son qarori. Lex.uz.
6. “Farzandnoma” kitobi O. Mahmudov. “O‘qituvchi”, Toshkent-2020.
7. Tarbiya 5-sinf o‘quvchilari uchun darslik. M. Quronov, N. Maxmudova, N. Xudaybergenova, Y. Sadikova, D. Borovskix, G. Karimova, D. Axmedova, H. Raxmatullayeva. “Novda Edutainment”, Toshkent - 2025.
8. Tarbiya 6-sinf o‘quvchilari uchun darslik. M. Quronov Yu. Risyukova, O. Tigay, O.Usmonova, S. Xafizova. “G‘afur G‘ulom”, Toshkent-2020.
9. Tarbiya 7-sinf o‘quvchilari uchun darslik. D. Kenjayev, N. Ismatova, D. Ro‘ziyeva, N. Xolmuxamedova, Sh. Sattorov, Z. Zamonov, Z. Islomov, O. Mahmudov, D. Rahimjonov, S. Akkulova, S. Shermuxamedova, S. Madaliyeva, S. Zokirova, L. Mo‘minova. “O‘zbekiston” Toshkent-2020.
10. Tarbiya 8-sinf o‘quvchilari uchun darslik. Z. Zamonov, O. Maxmudov, Z. Islomov, D. Ro‘ziyeva, D. Rahimjonov, Sh. Sattorov, N. Ismatova, S. Akkulova, S. Shermuxamedova, N. Xolmuxamedova, S. Madaliyeva, L. Mo‘minova, S. Zokirov. “Zamin nashr”, Toshkent-2020.
11. Tarbiya 9-sinf o‘quvchilari uchun darslik. Sh. Sattorov, D. Ro‘ziyeva, Z. Islomov, N. Ismatova, S. Akkulova, S. Shermuxamedova, Z. Zamonov, O. Maxmudov, D. Rahimjonov, N. Xolmuxamedova, S. Madaliyeva, L. Mo‘minova, S. Zokirova. “O‘zbekiston”, Toshkent-2020.
12. Tarbiya 10-sinf o‘quvchilari uchun darslik. N. Ismatova, Z. Zamonov, Z. Islomov, D. Rahimjonov, O. Maxmudov, D. Ro‘ziyeva, S. Shermuxamedova, S. Akkulova, N. Xolmuxamedova, Z. Jabborova. Respublika ta’lim markazi, Toshkent-2021.
13. Tarbiya 11-sinf o‘quvchilari uchun darslik. D. Kenjayev, N. Ismatova, Z. Islomov, D. Rahimjonov, D. Ruziyeva, Z. Zamonov, O. Mahmudov, S. Shermuxamedova, S. Akkulova, N. Xolmuxamedova, Z. Jabborova. Respublika ta’lim markazi, Toshkent-2021.

Izoh: tarbiya fani bo‘yicha test topshiriqlari normativ-huquqiy hujjatlarga kiritilgan o‘zgarish va qo‘shimchalarni inobatga olgan holda shakllantiriladi. Qonun hujjatlarida

*belgilangan tartibda o'zgartirish kiritilganda qonunning asl manbayiga murojaat qilinadi.
(O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi - Lex.uz. sayti)*

**Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan to'g'ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.*